

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Зростання обсягів облікової інформації в бюджетних установах пов'язане з розвитком міжбюджетних стосунків, а також появою нових формувань і відносин, характерних для ринкової економіки, що вимагає широкого застосування сучасних способів і прийомів обробки інформації, здатних забезпечити оперативне управління процесами надання послуг. З огляду на це, та враховуючи наявність бар'єру трудомісткості формування необхідних даних в повному обсязі, розрізі й у встановлені терміни, головним напрямом удосконалення інформаційної функції обліку у бюджетних установах є застосування сучасних технічних засобів, а також побудова на їх основі автоматизованого робочого місця бухгалтера [1, с. 335].

Загалом процес удосконалення стосується саме технології обліку й опрацювання економічної інформації. Найбільш сучасними є автоматизовані інформаційні технології, здатні активно впливати на інтенсифікацію використання наявних ресурсів бюджетної сфери. У зв'язку з цим дослідження автоматизації процесів обліку, контролю та аналізу є особливо актуальними [3, с. 143-144].

Проблематикою обґрунтування розвитку і впровадження інформаційних систем в бюджетних установах займалися такі вчені-економісти, як, Ф.Ф. Бутинець, М.Р.Лучко, Т.А. Писаревська, С.В. Свірко, Р.Т. Джога, Л.О. Терещенко, А.М. Береза, Т.В. Шахрайчук, Н.М. Хорунжак та інші.

Аналіз досліджень та праць дає підстави стверджувати, що ця ділянка залишається недостатньо дослідженою і по сьогоднішній день. Підтвердженням цьому є той факт, що більшість малих бюджетних установ (особливо в сільській місцевості) продовжують використовувати традиційну ручну, або частково автоматизовану, форму ведення бухгалтерського обліку [3, с. 142].

Неодмінною умовою вдосконалення управління в бюджетній сфері, як і в будь-якій іншій, є докорінна реконструкція його технічної та інформаційної бази на основі автоматизованої системи обліку з використанням сучасних програмних продуктів.

Бюджетні установи повинні не тільки йти в ногу з часом, але й аналізувати необхідність і доцільність використання того чи іншого програмного засобу автоматизації обліку. Зокрема, основними критеріями, які повинні враховуватися, є: невибагливість комп'ютерних систем, швидкість обробки інформації, вирішення поставлених завдань, можливість редагування первинних та накопичувальних типових форм, форм звітності відповідно до змін законодавчої бази, обмін інформацією між структурними підрозділами підприємства, захист інформації, можливість переходу до нової версії програми з інтеграцією даних; комерційні характеристики, тобто сприятлива ціна програмного засобу, наявність документації, можливість технічної підтримки (супровід програмного забезпечення), навчання персоналу, консультації тощо; ергономічні характеристики, тобто зручність роботи з програмою (інтерфейс), можливість одночасної роботи з документами тощо.

Аналізуючи усі фактори, що впливають на якість ведення обліку, доцільно звернути увагу не тільки на наявність відповідної матеріально-технічної бази та облікових спеціалістів зі знанням інформаційних технологій, але й на впровадження спеціальних програмних продуктів. На даному етапі широко використовують програмні продукти з автоматизації обліку "1С: Бухгалтерія для бюджетних установ",

“Парус-Бюджет”, “Казна”. Проте, більшість бюджетних установ використовує для ведення електронного обліку програми Excel, Word. Жодна із вказаних програм не дає можливості вести бухгалтерський облік як систему: на їх базі можливо лише виконання певних функцій. Ще одним важливим фактором є те, що автоматизація виконання облікових операцій сприяє зменшенню кількості помилок та можливості їх оперативного виправлення.

На нашу думку, документування в умовах АРМ-бухгалтера є найпрогресивнішим, оскільки забезпечує економію часу. При використанні засобів автоматизації обліку зникає потреба у документах, що складаються на папері. Використання комп'ютерів вносить значні зміни в організацію первинного обліку, які полягають, по-перше, у використанні електронних носіїв первинної інформації і, відповідно, електронних первинних документів і, по-друге, в автоматичному складанні первинних документів. Складання, оформлення і зберігання первинних документів при комп'ютеризованому первинному обліку має ряд відмінностей від паперової обробки, дані якого можна представити у такій послідовності:

1. Первинний документ може складатися вручну безпосередньо на місці здійснення господарської операції без створення електронного первинного документа.

2. Потім цей документ передається до бухгалтерії для обробки. Бухгалтер (оператор) створює за ним облікову фразу – сукупність реквізитів для зберігання в комп'ютерній базі даних, у т. ч. проводку, яка додається до хронологічного масиву даних – журналу-операцій. Паралельно цей документ реєструється вручну в журналі реєстрації первинних документів.

Формування автоматизованої інформаційної системи, яка б базувалася на рекомендованих принципах і позиціях, дозволить забезпечити оперативне вирішення завдань обліку, контролю та аналізу, сприятиме якісному контролю за формуванням доходів і видатків бюджетних установ, забезпеченню ефективності використання фінансування та економії грошових і матеріальних ресурсів. В кінцевому підсумку це забезпечить зростання обсягів і якості наданих бюджетними установами послуг [2, с. 244].

Таким чином, у зв'язку з тим, що бухгалтерський облік в бюджетних установах в основному виступає як система контролю за наявністю та рухом бюджетних коштів, при впровадженні АРМ слід врахувати таку його специфічну особливість, як те, що він спрямований не на зіставлення витрат і результатів діяльності та отримання прибутку, а на облік видатків у процесі надання нематеріальних послуг. Власне, у зв'язку з цим при автоматизації обліково-розрахункових і контрольних процедур в наказі про облікову політику слід зазначити особливості формування кінцевих результатів діяльності, розмежувавши їх відповідно до того, як це зроблено у кошторисі (за загальним фондом і спеціальним фондом). Також особливо важливо чітко окреслити механізм розрахунку фінансових результатів від надання платних послуг.

Література:

1. Бенько М.М. *Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку* : [монографія] / М.М. Бенько; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2010. – 335 с.
2. Свірко С.В. *Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація*: [монографія] / Свірко С.В. – К.: КНЕУ, 2006. – 244 с.
3. Хорунжак Н.М. *Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах* / Хорунжак Н.М., Сисюк С.В. // *Економіка і регіон.* – 2009. – №1(20). – с. 142-146.